

Ольга Романишин

Тернопільський національний економічний університет

ФОРМИ Й МЕТОДИ РЕГУЛЯТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Збільшення масштабів і ускладнення сільськогосподарського виробництва, якісні зрушення в економіці, і докорінні зміни в організації сільського господарства викликають потребу в системному, комплексному аналізі діяльності державного апарату управління цією сферою. Тому важливо досліджувати суть регулювання нею, розкрити його форми й методи.

Форми безпосередньо відображають дії державних органів щодо регулювання діяльності сільськогосподарських підприємств, їх структуру та основи реалізації ними своїх функцій.

За своїм змістом і спрямованістю форми регулювання різноманітні. Доцільно дотримуватись такої класифікації: правотворча, правозастосовна, правоохоронна, організаційна.

Усі форми діяльності органів державного регулювання в галузі сільського господарства взаємозалежні. Тому тільки їх комплексне використання дає змогу оптимально розв'язати завдання, які виникають перед сільськогосподарським товаровиробником, раціонально застосовувати наявні юридичні засоби.

Правотворчу діяльність — здійснюють уповноважені органи держави, законодавчої і виконавчої влади щодо видання відповідних правових актів з питань сільського господарства.

Правові акти органів держави спрямовані на удосконалення організації і діяльності галузевого апарата, поліпшення планування, морального і матеріального стимулювання роботи працівників сільського господарства; впровадження в сільськогосподарське виробництво досягнень науки, економічних стимулів господарювання; найефективніше використання матеріально-технічних і фінансових засобів; зміцнення законності. За допомогою правових актів визначається порядок здійснення господарської діяльності суб'єктів сільськогосподарського виробництва; основи їхнього правового становища; режим земель сільськогосподарського призначення.

Методам державного регулювання сільського господарства, інших галузей у науковій літературі приділено досить велику увагу. В науковому розумінні метод є сукупністю однорідних засобів, прийомів, які застосовуються систематично під час реалізації функцій державного регулювання.

Застосування того чи іншого методу визначається характером регульованих відносин, специфікою об'єктів регулювання, компетенцією

суб'єкта регулюючої діяльності, важливістю регульованого питання, співвідношенням між суб'єктом і об'єктом. Але за будь-яких обставин застосування того чи іншого методу має бути продиктоване не суб'єктивним бажанням суб'єкта регулювання, а зумовлене науковими принципами діяльності з регулювання сільського господарства, передбачатися або дозволятися правовими нормами.

Методи не лишаються незмінними. Поєднання методів державного регулювання сільського господарства, виокремлення з них провідних, визначальних залежить від рівня продуктивних сил і стану виробничих відносин. Оптимальний розвиток суспільних процесів досягається за умов застосування всієї сукупності методів.

Кожний із них своєрідно впливає на учасників суспільного виробництва, діяльність органів державного регулювання сільського господарства, сільськогосподарського товаровиробництва.

Усі методи державного регулювання сільським господарством традиційно поділяються на загальні і спеціальні. До загальних варто віднести економічні й адміністративні. Вони реалізуються на всіх рівнях державного регулювання, спрямовані безпосередньо на виробництво сільськогосподарської продукції, можуть застосовуватися до кожного об'єкта управління.

Спеціальні методи є складовою загальних методів, що їх конкретизують загальні методи, і разом з іншими методами сприяють здійсненню загального регулювання сільського господарства.

Адміністративний і економічний методи є основними в діяльності державних органів, що регулюють сільське господарство. Вони взаємозумовлені й доповнюють один одного. Протиставляти їх не можна. Оптимальне регулювання сільським господарством досягається за умови нерозривної єдності економічних і адміністративних методів.

Адміністративні методи державного регулювання — способи і прийоми впливу на керуючу й керовану системи, їх окремі елементи із використанням відносин субпідрядності. Особливість цих методів полягає в тому, що за їх допомогою здійснюється прямий вплив на керований об'єкт; визначаються найближчі завдання останнього, порядок і терміни їх виконання, ресурси й умови роботи керованого об'єкта.

Якщо економічні методи спонукають діяти у певному напрямі, то адміністративні змушують до цього. Накази, завдання, постанови, розпорядження, вказівки характеризуються обов'язковістю виконання. Невиконання їх розглядається як пряме порушення дисципліни і супроводжується накладенням на виконавця відповідного стягнення.

Водночас адміністративні методи мають не тільки самостійне значення, а є опосередкованою ланкою для здійснення інших методів, наприклад

економічних. Перевага цих методів полягає в тому, що оперативність, гнучкість здійснення рішень забезпечує можливість у найкоротший термін досягти змін у виробничому процесі.

Економічними методами можна вважати таку сукупність засобів впливу, яка ґрунтується на застосуванні системи економічних стимулів (оплата праці, преміювання, ціна, собівартість, госпрозрахунок, прибуток, рентабельність, кредит тощо), які сприяють матеріальній зацікавленості й передбачають матеріальну відповідальність управлінських працівників і колективів.

Отже, під методами державного регулювання сільського господарства варто розуміти способи, прийоми, що застосовуються в процесі регулятивної діяльності органами законодавчої і виконавчої влади для розв'язання завдань у сфері сільськогосподарського виробництва з метою досягнення певних результатів.

Віталій Саблук

Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», м. Київ

СТИМУЛЮВАННЯ БАГАТОУКЛАДНОСТІ ЯК ЄДИНА МОЖЛИВА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

На яких принципах будується державна політика розвинених країн задля досягнення балансу інтересів сільських громад і аграрного бізнесу? Чи націлена сучасна аграрна політика в Україні на забезпечення раціонального балансу між розвитком бізнесу, сталим розвитком сільської місцевості та збереження вкладу сільського господарства у підйом інших галузей національної економіки?

Деякі базові принципи урядових політик розвинених країн доволі аксіоматичні і є або простими етимологічними твердженнями, або економічними законами, які не потребують доведень з огляду на поставлені питання.

1. Слово „бізнес” у перекладі на українську означає „справа”. Так роз'яснюють сенс цього слова тлумачні словники будь-якої мови. Так розкривають це поняття неологічні словники в усіх країнах.

Мотивація суб'єктів ринку до справи формується його економічним інтересом. Як і в економічній соціології, в економічній науці прийнято розрізняти економічні інтереси суб'єктів в залежності від форми (складової) капіталу, який вони вкладають у справу разом із іншими, але який прагнуть якомога ефективніше використати з-поміж інших з метою одержання та привласнення вигоди, частки створеної у справі доданої вартості. Формами